

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1938 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 ävensom i ämnet väckta motioner.

I en den 4 januari 1938 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 38, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Särskild skatt å förmögenhet skall enligt vad nedan stadgas för år 1938, på grundval av taxering nämnda år, erläggas till staten av fysisk person, därest hans enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skattepliktiga förmögenhet vid utgången av det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1938, överstigit 50,000 kronor. I den skattepliktiga förmögenheten inbegripes härvid även förmögenhet tillhörig den skattskyldiges hemmavarande omyndiga barn, därest ej jämlikt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt barnet skall taxeras därför.

Skattskyldighet, som nu sagts, åligger jämväl oskift dödsbo, utländsk juridisk person, som enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt betraktas som utländskt bolag, ävensom i 18 § a) nyssnämnda förordning omförmäld stiftelse.

2 §.

Särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall utgå i förhållande till den på nedan angivet sätt bestämda beskattningsbara förmögenheten.

Beskattningsbar förmögenhet utgör, såvitt ej nedan annorlunda stadgas, ett belopp motsvarande den skattskyldiges och i förekommande fall hans omyndiga barns enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skattepliktiga förmögenhet vid utgången av det beskattningsår, varom i 1 § förmäles.

Därest för annan skattskyldig än i 18 § a) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt omförmäld stiftelse berörda skattepliktiga förmögenhet överstiger tjugufem gånger det för den skattskyldige för ifrågasvarande beskattningsår enligt angivna förordning fastställda beskattningsbara beloppet, utgör den beskattningsbara förmögenheten ett belopp motsvarande tjugufem gånger det beskattningsbara beloppet, dock minst fyrtio procent av den skattepliktiga förmögenheten. Fastställes ej för den skattskyldige något sådant beskattningsbart belopp, utgör den beskattningsbara förmögenheten ett belopp motsvarande fyrtio procent av den skattepliktiga förmögenheten.

Beskattningsbar förmögenhet utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

3 §.

Särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 50,000 kronor men icke 150,000 kronor: en promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50,000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150,000 men icke 300,000 kr.:	100 kr. för	150,000 kr. och	2 ⁰ / ₁₀₀ av återstoden;
300,000 » » 500,000 » :	400 » »	300,000 » »	3 ⁰ / ₁₀₀ » » ;
500,000 » » 1,000,000 » :	1,000 » »	500,000 » »	4 ⁰ / ₁₀₀ » » ;
1,000,000 kr.	: 3,000 » »	1,000,000 » »	5 ⁰ / ₁₀₀ » » .

4 §.

För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, bedömes skatteplikt enligt 1 § med hänsyn till båda makarnas sammanlagda förmögenhet. Den beskattningsbara förmögenheten beräknas för makarna gemensamt under hänsynstagande vid tillämpning av 2 § tredje stycket till det för makarna gemensamt fastställda beskattningsbara beloppet. Skatt beräknas efter den sålunda bestämda beskattningsbara förmögenheten samt fördelas å makarna efter deras skattepliktiga förmögenheter.

Rörande taxering av äkta makar skall i övrigt vad i 19 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgas äga motsvarande tillämpning.

5 §.

1 mom. Den som eftertaxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall, om eftertaxeringen därtill föranleder, eftertaxeras jämväl till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning till behörigt belopp.

2 mom. Har skattskyldig i uppgift eller upplysning, som avgivits till ledning vid taxering, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgifts- pliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har där- av föranletts, att han icke blivit taxerad till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, utan att dock eftertaxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall äga rum, skall han eftertaxeras till särskild skatt å förmögenhet enligt den- na förordning att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande un- dandragits statsverket. Beträffande dylik eftertaxering skall vad som är stadgat rörande eftertaxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Skattskyldig taxeras enligt denna förordning i den kommun, där han en- ligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall taxeras till dylik skatt.

7 §.

Har på grund av bestämmelserna i 23 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt befrielse helt eller delvis medgivits från skattskyldig- het till nämnda skatt, skall motsvarande befrielse åtnjutas jämväl i fråga om särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning.

8 §.

Där oskift dödsbo jämlikt 24 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt svarar för dylik skatt allenast med tillgångarna i boet eller delägare i skiftat dödsbo allenast för vad av skatten å hans lott belöper och allenast med sin lott i boet, skall motsvarande gälla i fråga om särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning.

9 §.

1 mom. Därest i anledning av överenskommelse eller beslut, varom för- mäles i 29 eller 30 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhets- skatt, befrielse från skattskyldighet till nämnda skatt helt eller delvis skall åtnjutas, skall detta föranleda motsvarande befrielse från skattskyldighet enligt denna förordning.

I fall, varom i 29 § 2 mom. och 30 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt förmäles, må Konungen förklara, att särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall för skattskyldig fastställas till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skat- ten ej må komma att uppgå till större del, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller beslutet fastställda beskattningsbara förmögenheten, än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara förmö- genhet, som skulle hava fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommel- sen eller beslutet.

2 mom. Vad i 32 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhets- skatt stadgas om rätt för Konungen att till undvikande av eller lindring i dubbelbeskattning förordna om efterskänkande av inkomst- och förmögen- hetsskatt skall äga motsvarande tillämpning beträffande särskild skatt å för- mögenhet enligt denna förordning.

10 §.

1 mom. Taxeringsförordningens bestämmelser om taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skola i tillämpliga delar lända till efterrät- telse med avseende å taxering till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning, under iakttagande av vad nedan i denna paragraf finnes stadgat.

2 mom. Taxering till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förord- ning av skattskyldig, som skall taxeras till dylik skatt annorstädes än i Stockholm, verkställs, där fråga ej är om eftertaxering, av den prövnings- nämnd, som har att handlägga den skattskyldiges taxering till statlig in- komst- och förmögenhetsskatt.

Där taxeringen sålunda skall verkställas av prövningsnämnd, åligger det landskamreraren att med ledning av självdeklarationer och uppgifter, som må införskaffas från vederbörande ordförande i taxeringsnämnd eller krono- ombud, såsom underlag för prövningsnämndens arbete låta upprätta en längd med förslag till taxering. Längden skall föreligga färdig senast den 1 september 1938. Genom landskamrerarens försorg skall ofördröjligen i rekommenderat brev med allmänna posten till en var i längden upptagen skattskyldig översändas uppgift om det i densamma intagna förslaget i vad det honom angår. Den skattskyldige äger därpå inom viss i uppgiften an- given tid, minst åtta dagar efter uppgiftens mottagande, till prövningsnäm- den inkomma med erinringar beträffande förslaget.

Sedan prövningsnämnden därefter verkställt taxeringen, antecknas denna i nyssberörda längd, vilken fogas såsom bilaga till prövningsnämndens pro- tokoll och anses utgöra en del därav. Bestyrkt avskrift av dylik längd skall i den ordning Konungen föreskriver tillställas, såvitt angår av läns- prövningsnämnd förd längd, dem som verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, samt, såvitt angår av den mellankom- munala prövningsnämnden upprättad längd, länsstyrelsen i vederbörande län.

Underrättelse rörande taxering enligt detta mom. skall av vederbörande protokollförare tillställas den skattskyldige allenast där självdeklaration icke blivit följd.

Eftertaxering till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning av skattskyldig, som i detta mom. avses, verkställs i förekommande fall i samma ordning som den skattskyldiges taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt; dock skall eftertaxering införas i längd för taxering till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning.

3 mom. Vid taxering till särskild skatt å förmögenhet enligt denna för- ordning i Stockholm införas i inkomstlängden uppgift om den till dylik skatt beskattningsbara förmögenheten.

4 mom. Rätt att anföra besvär över taxering enligt denna förordning skall ej tillkomma kommun.

Rätt att anföra besvär enligt 123 § 2 mom. taxeringsförordningen skall tillkomma jämväl den som taxerats till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning, ehuru han enligt 1 § ej är skyldig utgöra sådan skatt.

Besvär enligt 123 § taxeringsförordningen rörande taxering till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning av skattskyldig, som skall taxeras till dylik skatt annorstädes än i Stockholm, skola anföras, i det fall att den skattskyldiges taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke redan varit föremål för prövningsnämnds efter särskild prövning meddelade beslut, hos prövningsnämnd och i övriga fall hos kammarrätten.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt ändras eller bliver någon påförd, skall samtidigt vidtagas den ändring i taxeringen till särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning, som därav må föranledas.

5 mom. Vid tillämpning av bestämmelserna i 143 § 1 och 2 mom. taxeringsförordningen skall såsom inkomst- och förmögenhetsskatt räknas jämväl särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning.

11 §.

Konungen äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter samt fastställa formulär till längd, som avses i 10 § 2 mom.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 20 maj 1938 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 322, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att under i propositionen nr 321 angiven förutsättning antaga vid propositionen nr 322 fogat, ändrat förslag till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938.

Det vid propositionen nr 322 fogade författningsförslaget är av samma lydelse som det här ovan intagna med det undantag att 3 § i det nya förslaget lyder sålunda:

3 §.

Särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall utgöra:
när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 50,000 kronor men icke 150,000 kronor: två promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50,000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150,000	men icke	300,000 kr.:	200 kr. för	150,000 kr. och	4 ‰	av återstoden;
300,000	»	»	500,000 » :	800 » »	300,000 » »	6 ‰ » » ;
500,000	»	»	1,000,000 » :	2,000 » »	500,000 » »	8 ‰ » » ;
1,000,000	kr.		:	6,000 » »	1,000,000 » »	10 ‰ » » .

Till utskottets behandling har överlämnats en i anledning av propositionen nr 38 inom andra kammaren av herr *Brädefors* m. fl. väckt motion, nr 185, i vilken hemställts, »att riksdagen måtte besluta bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 38 till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 med följande ändrade lydelse av paragraferna 1 och 3:

1.

Särskild skatt å förmögenhet skall enligt vad nedan stadgas för 1938 på grundval av taxering för nämnda år erläggas till staten av fysisk person, därest hans enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skattepliktiga förmögenhet vid utgången av det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1938, överstigit 30,000 kronor. I den skattepliktiga förmögenheten inbegripes därvid även förmögenhet tillhörig den skattepliktiga hemmavarande omyndiga barn, därest ej jämlikt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt barnet skall taxeras därför.

Skatteskyldighet, som nu sagts, åligger — — — — —
— — — — — omförmäld stiftelse. — — — — —

3.

Särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall utgöra:
när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 30,000 kronor men icke 50,000 kronor: en promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 30,000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

50,000	men icke	100,000 kr.:	20 kr. för	50,000 kr. och	2 ‰	av återstoden,
100,000	»	»	120 » »	100,000 » »	3 ‰	»
200,000	»	»	300,000 » :	420 » »	200,000 » »	4 ‰ » »
300,000	»	»	400,000 » :	820 » »	300,000 » »	5 ‰ » »
400,000	»	»	500,000 » :	1,320 » »	400,000 » »	6 ‰ » »
500,000	»	»	700,000 » :	1,920 » »	500,000 » »	8 ‰ » »
700,000	»	»	1,000,000 » :	3,520 » »	700,000 » »	10 ‰ » »
1,000,000	kr.		:	6,520 » »	1,000,000 » »	12 ‰ » » .»

Till utskottet har jämväl överlämnats en i anledning av propositionen nr 322 inom första kammaren väckt motion, nr 364, av herr *von Horn* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen, i händelse av bifall till proposition nr 322, i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att inbetalning av den särskilda förmögenhetsskatten må kunna uppdelas å tre år, eller ock, därest detta yrkande icke bifalles, denna inbetalning måtte kunna uppdelas på flera betalningsterminer under budgetåret 1938/1939».

Till behandling i samband med förevarande propositioner har utskottet även upptagit en, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 307 angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande, i första kammaren av herr *Lindhagen* väckt motion, nr 359, i vilken hemställts, »att riksdagen, därest Kungl. Maj:ts proposition nr 307 bifalles, måtte överväga om kostnaden för den i propositionen föreslagna ytterligare upprustningen ej bör uttagas i någon form av *värnskatt*, som i propositionen antytts ock vara en utväg».

Under åren 1934—1937 har särskild skatt å förmögenhet uttagits enligt särskilda, för varje år beslutade förordningar. Skattesatserna ha samtliga år behållits oförändrade.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av finansplanen i årets statsverksproposition förutsatte chefen för finansdepartementet, att särskild skatt å förmögenhet skulle uttagas även för år 1938 efter samma grunder som för år 1937.

Det genom *propositionen nr 322* framlagda förslaget till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 innebär jämfört med de tidigare förordningarna och förslaget enligt proposition nr 38 en skärpning av den i 3 § intagna skalan för skattens bestämmande.

I det till propositionen nr 322 fogade statsrådsprotokollet för den 20 maj 1938 har *departementschefen* beträffande motiveringen till den föreslagna ändringen i huvudsak hänvisat till vad han vid framläggandet av *propositionen nr 321* med förslag till beräkning av vissa inkomster å riksstaten för budgetåret 1938/39 m. m. anfört rörande bland annat täckningen av det i propositionen nr 307 äskade anslaget å 70 miljoner kronor till försvarsberedskapens omedelbara stärkande. På sätt av proposition nr 321 närmare framgår har departementschefen för täckande av nämnda anslag funnit verkliga inkomster erfordras, som med sammanlagt cirka 51 miljoner kronor överstiga dem som erhållas vid tillämpning av oförändrade beskattningsgrunder. Rörande finansieringen anför departementschefen i propositionen nr 321 följande:

»Såsom framgår av propositionen angående extraordinär förstärkning av försvarsberedskapen, har jag redan givit uttryck åt uppfattningen att vid finansieringen bidrag torde böra krävas såväl av inkomsttagarna i allmänhet som av förmögenhetsägare och av aktiebolag. Då det gäller att avgöra sättet för uttagning av dessa bidrag synes engångskaraktären tala för att sådana skatteformer undvikas, som rimligen måste tänkas bli bestående. Redan av detta skäl torde det vara mindre lämpligt att tillgripa höjning av en konsumtionsskatt sådan som spritskatten, för den del av bördan, som anses böra läggas på breda lager av inkomsttagare, liksom det i fråga om beskattning av förmögenheten icke förefaller naturligt att tänka på en höjning av arvs-skatten. Anser man sålunda i detta särskilda fall, att alla medborgare med någon grad av bärkraft böra påtaga sig någon del av bördan, finns knappast något annat val än en höjning av den ordinarie inkomst- och förmögenhets-skatten. För det ytterligare bidrag, som synes skäligt att kräva av de mest

välbärgade, har man att välja mellan höjning av den extra inkomstkatten och av den särskilda förmögenhetsskatten eller av bådadera. Då en kraftig och bestående skärpning av den extra inkomstkatten företogs år 1936 i samband med finansieringen av försvarsreformen, medan den särskilda förmögenhetsskatten lämnades oförändrad, synes ett tillägg till denna sistnämnda skatt nu ligga närmast till hands. Skäl kunna anföras för att utmäta detta bidrag så pass stort, att en höjning även av den extra inkomstkatten må kunna undvikas.

För såväl den ordinarie inkomstkatten som den särskilda förmögenhetsskatten gäller, att en höjning nu måste få karaktär av engångsåtgärd, för såvitt nämligen den föreslagna omläggningen av statsbeskattningen blir av riksdagen godtagen. En rörlig inkomst- och förmögenhetsskatt ingår visserligen som beståndsdel i det föreslagna skattesystemet, men såväl skalor som avdrag och indextal för uttagningen bli helt andra. På samma sätt blir det en helt ny förmögenhetsskatt man från och med nästa år skulle ha att räkna med. Erfarenheten att tillfälliga skatter ha en böjelse för att bli bestående kan i detta fall sålunda icke tillämpas.

Vad en extra beskattning av bolagsvinsterna beträffar, torde den lämpligen böra utformas som en proportionell skatt. Även om en sådan skatt uttages med ganska betydande belopp, föreligga just nu omständigheter som göra det sannolikt, att man icke behöver räkna med särskilt framträdande ogynnsamma verkningar. Ifråga om bolag med relativt låg vinstprocent innebär nämligen den nya proportionella skatt, som enligt förslaget till omläggning av statsbeskattningen skulle utgå från och med nästa år, en så väsentlig höjning av hittills utgående skattebelopp, att en i år uttagen proportionell extra skatt närmast får karaktär av övergångsform. Å andra sidan erhålla bolag med relativt hög vinstprocent genom den proportionella skatten en avsevärd skattelindring, varför ett extra bidrag nu icke torde förefalla oskäligt.

De förslag, vari den sålunda förda diskussionen anses böra utmynna, äro följande.

Av aktiebolagen uttages en extra proportionell skatt på 3 procent av den beskattningsbara vinsten. Grundtalet för den i propositionen om statsskatterna föreslagna nya bolagsskatten är som bekant 10 procent, och vid uttagning av samma belopp som nu vid indextalet 170 skulle detta procenttal bli 11. Bolag för vilka skatten för närvarande understiger 8 procent skulle sålunda även med tillägg av extraskatten vara lindrigare beskattade än fallet blir i fortsättningen. Denna extra bolagsskatt beräknas inbringa omkring 21 miljoner kronor.

Den särskilda förmögenhetsskatten, som erlægges av enskilda med flera med över 50,000 kronor i beskattningsbar förmögenhet och som nu antages inbringa 15 miljoner kronor, utökas så att avkastningen blir den dubbla. Detta synes böra ske genom en omarbetning av skalorna för hittills uttagen skatt. Praktiskt taget innebär förslaget, att nämnda förmögenhetsägare utöver sin nuvarande särskilda förmögenhetsskatt under nästa budgetår er-

lägga en extra sådan skatt av samma storlek. Detta betyder exempelvis att en ägare av 100,000 kronor erlägger ytterligare 50 kronor, av 300,000 kronor ytterligare 400 kronor, av en halv miljon ytterligare 1,000 kronor och av en miljon ytterligare 3,000 kronor.

Den extra inkomst- och förmögenhetsskatten skulle under dessa förhållanden lämnas orubbad. Däremot föreslås den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten uttagen med 180 procent av grundbeloppet, alltså en höjning med 10 enheter, vilket motsvarar något mindre än 6 procent. Avkastningen beräknas därigenom bli ökad med 15 miljoner kronor.

Sammanräknas de sålunda erhållna beloppen, bolagsskatten 21 miljoner, förmögenhetsskatten 15 miljoner och inkomstskatten 15 miljoner, blir summan 51 miljoner kronor. Täckning för hela det extraordinära försvarsanslaget är därmed för handen och budgeten kan jämnt balanseras.»

I *propositionen nr 322* har departementschefen, i anslutning till vad sålunda anförts, förordat en likformig justering av den tidigare föreslagna skalan för den särskilda skatten å förmögenhet, varigenom skattens avkastning fördubblas.

Till stöd för det i *motionen I: 364* framställda yrkandet angående uppdelning av inbetalningen av den särskilda förmögenhetsskatten på flera betalningsterminer har anförts följande:

»Genom den föreslagna höjningen av den särskilda förmögenhetsskatten, sammanställd med den samtidigt föreslagna höjningen av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, kommer en högst betydande ökning av skattebördan att inträda för de personer i riket, som äro ägare av förmögenhet. En ägare av förmögenhet å 300,000 kronor erhåller skatten till staten ökad med cirka 30 procent. Om till den tyngande skattebördan läggas de förpliktelser av kulturell och humanitär natur, som traditionsenligt och i stor utsträckning ofrånkomligt vila å ägarna av förmögenhet, ävensom tages hänsyn till den genom den sjunkande räntenivån minskade avkastningen av förmögenheterna, kommer man ofrånkomligt till det resultatet, att, även om inskränkningar av icke nödvändiga utgifter ske, ett stort antal förmögenhetsägare omöjligt kan tänkas erlägga de ökade skattebeloppen genom avkastningen å förmögenheterna utan måste tillgripa kapitalet. Att särskilt lantbrukarna komma i en ytterst brydsam situation är uppenbart. Att med de ökade utgifter, som genom den nya sociala lagstiftningen pålagts lantbruket, avkastningen av såväl mindre som större lantbruk ofta måste sättas till en mycket låg procent av fastigheternas taxeringsvärde är uppenbart. Ökningen av den särskilda förmögenhetsskatten kommer att träffa dessa kategorier medborgare, som hava ytterst litet kontanter att disponera, med en stor tyngd. I avsaknad av lätt realiserbar förmögenhet kan det komma att erbjuda dem stora svårigheter att mobilisera för betalandet av de nya pålagorna erforderligt kapital. Detsamma gäller i stor utsträckning enskilda näringsidkare m. fl. Och även för förmögenhetsägare med större möjligheter att framskaffa kontanter komma de stora skatteutbetalningarna lätt att förorsaka att de se sig nödsakade indraga sina frivilliga bidrag till kulturella och humanitära ändamål till skada för kulturlivet.

Därest de föreslagna skattehöjningarna genomföras, tala alltså mycket vägande skäl för att en lättnad vid skatternas betalning bör beredas de medborgare, å vilka de nya bördorna läggas, genom att inbetalningen av den särskilda förmögenhetsskatten fördelas på flera år, förslagsvis tre år. Några vägande skäl häremot från statens sida synas icke föreligga. Förhöjningen utgör, enligt vad finansministern uttryckligen uttalat, en engångsåtgärd. Ur likviditetssynpunkt torde för statens vidkommande uppskovet med skattens inbetalning icke hava något att betyda.

Därest mot förmodan av statsfinansiella eller dylika skäl detta förslag icke skulle kunna bifallas, anse vi i varje fall att en uppdelning av den särskilda förmögenhetsskattens inbetalning bör äga rum i likhet med vad som nu gäller i fråga om den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten.»

Beträffande motiveringen för de i motionerna I: 359 och II: 185 framställda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna.

Statsutskottet har i utlåtande den 30 maj 1938, nr 206, tillstyrkt bifall till propositionen nr 307 angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande.

Utskottet.

Vid övervägande av det helt förändrade budgetära läge, som uppkommer vid bifall till förslaget angående försvarsberedskapens omedelbara stärkande, har utskottet i likhet med departementschefen funnit erforderligt, att för driftbudgetens inkomstsida ett engångsbelopp å 51 miljoner kronor — utöver vad som erhålles vid tillämpning av oförändrade skattegrunder — anskaffas skattevägen. Utskottet delar därvid den uppfattning, som kommit till uttryck vid framläggandet av nyssnämnda förslag, nämligen att vid finansieringen av det extraordinära försvarsanslaget bidrag böra lämnas såväl av inkomsttagarna i allmänhet som av förmögenhetsägare och aktiebolag.

Vad därefter angår frågan, vilka skatteformer som för ändamålet böra tillgripas, har visats på möjligheten att uttaga någon del av de erforderliga medlen genom indirekt beskattning. I detta hänseende föreligger i de likalydande motionerna I: 348 och II: 500 förslag om höjning av omsättnings- och utskänkningskatten å spritdrycker. På sätt närmare framgår av det av utskottet rörande nämnda motioner avgivna betänkandet nr 37 har emellertid utskottet funnit nämnda utväg icke böra nu anlitas.

Utskottet har i likhet med departementschefen kommit till den uppfattningen, att det erforderliga beloppet får anskaffas genom ökad direkt beskattning av inkomst och förmögenhet. Då viss del av skattebördan för det stärkta försvaret bör bäras av alla medborgare med någon skattekraft, blir en höjning av grundbeloppsprocenten för den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten nödvändig. Som emellertid en höjning med mera än 10 enheter icke synes böra ifrågakomma, måste en skärpt extra beskattning tillgripas. Vid valet mellan olika skatteformer har utskottet liksom departementschefen funnit lämpligast att lämna den extra inkomst- och förmögenhetsskatten orubbad. En höjning av denna skatt, vilken i samband med försvarsreformen år 1936 undergick en betydande skärpning, skulle med nöd-

vändighet i särskilt hög grad komma att drabba inkomsttagare i de lägre skikten av skattens tillämpningsområde (6,000—20,000 kronor beskattningsbart belopp). För dessa inkomsttagare skulle den föreslagna höjningen av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten bli relativt kännbar.

Vad beträffar den föreslagna extra beskattningen av aktiebolagens vinster har utskottet med hänsyn till aktiebolagens för närvarande gynnsamma ställning funnit berättigat, att de genom en särbeskattning få bära en förhållandevis stor andel av de ökade försvarsutgifterna. Utskottet ansluter sig sålunda i princip till förslaget om en dylik beskattning. Beträffande den närmare utformningen av förslaget får utskottet hänvisa till betänkandet nr 36.

Då såväl den föreslagna höjningen av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten som den särskilda skatten å aktiebolagens inkomst — varigenom sammanlagt 36 miljoner kronor skulle erhållas — sålunda synes få godtagas, uppstår frågan på vad sätt återstående 15 miljoner kronor skola täckas. Kungl. Maj:t har i nu förevarande proposition föreslagit en fördubbling av skalan för den särskilda skatten å förmögenhet, vilken skulle giva det erforderliga beloppet. Utan att underskatta de olägenheter, som en på detta sätt skärpt beskattning av de högre förmögenheterna i vissa fall kan medföra, har dock utskottet — med understrykande av höjningens karaktär av engångsåtgärd — i förevarande läge funnit sig böra tillstyrka förslaget.

Utskottet kan däremot icke förorda bifall till vare sig det i motionen II: 185 gjorda yrkandet om en ytterligare skärpt förmögenhetsbeskattning eller det i motionen I: 359 framförda uppslaget om täckandet av de extraordinära försvarsutgifterna genom en värnskatt.

Vad angår det i motionen I: 364 framställda förslaget om uppdelning av inbetalningen av den särskilda skatten å förmögenhet finner sig utskottet icke kunna förorda, att någon del av skatten skulle få erläggas efter utgången av budgetåret 1938/39. Däremot finner utskottet det önskligt att möjlighet beredes de skattskyldiga att få den särskilda förmögenhetsskatten uppdelad på två uppbördsterminer i likhet med vad som gäller beträffande bland annat inkomst- och förmögenhetsskatten. Utskottet, som icke förbisett de tekniska svårigheterna för en dylik anordning, förutsätter, att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

- 1) att motionen I: 359, angående värnskatt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 2) att riksdagen måtte, i anledning av propositionerna nr 38 och 322 samt motionen II: 185, under i propositionen nr 321 angiven förutsättning antaga det vid propositionen nr 38 fogade förslag till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 med den ändrade lydelse av 3 §, som framgår av det vid propositionen nr 322 fogade, i denna del omarbetade förslaget till sådan förordning; samt

3) att motionen I:364 måtte, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 1 juni 1938.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg*, friherre *Lagerfelt*, *Elof Andersson*, *Sjödahl*, *Velander*, *Ekman*, *Robert Berg*, *Eilif Sylwan*, *Heüman* och *Sköldén*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Björklund*, *Olsson* i Gävle, *Andersson* i Dunker, *Ericson* i Boxholm, *Johanson* i Huskvarna, *Werner* i Hultsfred, *Hammarlund*, *Hagberg* i Malmö och *Mårtensson*.

Reservationer:

1) av herrar *Anderson* i Norrköping, friherre *Lagerfelt*, *Velander*, *Eilif Sylwan* och *Hagberg* i Malmö, vilka anført:

»I Kungl. Maj:ts proposition nr 321 har i samband med förslag om ny beräkning av vissa inkomstitlar framlagts ett program för finansieringen av de extra anslag till försvarsberedskapens omedelbara stärkande, varom framställning gjorts i Kungl. Maj:ts proposition nr 307. Föredragande departementschefen har funnit erforderligt att för budgetens balansering ett engångsbelopp å 51 miljoner kronor — utöver vad som erhålles vid oförändrade skattesatser — uttages genom förhöjda eller nya direkta skatter. Återstående 19 miljoner kronor av de extra försvarsanslagen föreslås skola täckas genom ianspråktagande av det beräknade överskottet i nästa års budget.

Vi kunna icke till alla delar biträda departementschefens förslag till budgetens balansering i det nya läge, som inträtt genom framläggandet av förslaget om extra åtgärder till försvarets stärkande. Visserligen kunna vi i princip ansluta oss till uttalandet, att 'alla ansträngningar borde göras för att inom ramen av nästa budgetårs verkliga inkomster bereda rum för hela den extraordinära försvarsutgiften, för så vitt detta kan ske utan ett alltför hårt tryck på den enskilde skattebetalaren och utan ogynnsamma verkningar på det ekonomiska livet'. Men då de föreslagna skatteförhöjningarna kunna

befaras få sådana verkningar synes det oss vara angeläget att undersöka om icke finansieringen av försvarsutgifterna kunde ske på sätt, som — utan att kravet på en sund budgetbalansering eftersättes — medförde en mindre hård belastning av skattebetalarna. Enligt vår mening erbjuder budgetförslaget möjligheter härtill.

Utan att ingå på frågan om avskrivningspolitiken i stort och de olika åtgärder, som föreslagits i syfte att reglera statens förmögenhetsställning i samband med övergången till det nya budgetsystemet, vilja vi till en början fästa uppmärksamheten på att under rubriken 'Avskrivning av nya kapitalinvesteringar' upptagits ett belopp av 6.47 miljoner kronor utgörande extra avskrivning på engångskostnader för försvarsväsendets byggnader enligt 1936 års försvarsordning. Ett bifall till detta förslag innebär att nästkommande budgetårs stat belastas med ett belopp, som enligt finansieringsplanen för 1936 års försvarsordning skulle falla på senare år. Detta har av finansministern i statsverkspropositionen motiverats med att 'det relativt gynnsamma inkomstläget' borde utnyttjas 'för en fortsatt förstärkning av statens finansiella ställning'. Denna förutsättning synes icke längre vara förhanden. I en reservation till statsutskottets utlåtande nr 210 har yrkats den ändring i förslaget om avskrivning av nya kapitalinvesteringar, att ifrågavarande belopp av 6.47 miljoner kronor skulle stå till förfogande för lättnad i belastningen av nästa års budget. Vid bifall härtill skulle behovet av nya skattemedel i motsvarande grad reduceras.

Det torde även kunna ifrågasättas, huruvida det i de extra försvarsanslagen ingående beloppet av 7.6 miljoner kronor, som enligt proposition nr 321 utgör 'föregripande av utgifter, vilka omfattas av 1936 års försvarsbeslut, men enligt detta förlagts till ett senare år', bör täckas på nästa budgetårs stat.

Därest riksdagen emellertid beslutar i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och dessa båda anslag täckas på riksstaten för budgetåret 1938/39, varigenom motsvarande lättnad beredes för senare års budget, synes det oss vara ett rimligt krav att för finansieringen av nästkommande års budget tagas i anspråk i viss utsträckning dolda reserver på inkomstsidan av budgeten, vilka eljest skulle stå till förfogande för kommande års statsregleringar. I sådant hänseende vilja vi fästa uppmärksamheten vid, att enligt statsverkspropositionen en fortsatt fondering av en del av inkomsterna från malm-banan skulle tillåtas, ehuru, såsom riksräkenskapsverket framhållit, förutsättningarna för en sådan fonderingspolitik otvivelaktigt förändrats genom den nya riksstatsuppställningen. Inkomsterna från malm-banan ha därigenom minskats med en avdragspost på 7.7 miljoner kronor och det överskott, som av statens järnvägar skall inlevereras till staten, begränsats till 12 miljoner kronor. Här förefinnes en dold reserv, som under nuvarande förhållande borde helt eller delvis kunna tagas i anspråk för budgetens finansiering. En annan reserv av betydande storlek finnes i domänverkets lagerregleringskonto. Genom tillkomsten av nämnda konto har en viss del av domänverkets överskott reserverats för att disponeras såsom rörelsekapi-

tal. Riksräkenskapsverket har med anledning härav ifrågasatt, om ej ett sådant rörelsekapital borde anvisas över riksstaten och av lånemedel. Av finansministerns uttalande (prop. nr 321, sid. 22) framgår, att han för sin del i princip är ense med riksräkenskapsverket men icke nu vill taga slutlig ställning till spörsmålet. Härav synes framgå, att departementschefen är beredd att under ett kommande år tillgodoräkna budgeten det ökade överskott från domänverket, som följer av ett godkännande av riksräkenskapsverkets förslag. Skäl synas föreligga för att redan för nästkommande budgetår räkna med denna tillfälliga inkomstökning från domänverket.

Beträffande beräkningen av övriga inkomstitlar vilja vi framhålla att skäl synas föreligga att i överensstämmelse med tobaksmonopolets uppskattning räkna inkomsten av tobaksskatten en miljon kronor högre än departementschefen gjort och likaledes att, i enlighet med kontrollstyrelsens uppskattning, höja beräkningen av maltskatten med en miljon kronor. Den mycket försiktiga beräkningen av statens inkomst av Luossavaara-Kiirunavaara A.B. synes även medgiva en uppräknig av ifrågavarande inkomstpost.

Vi ha icke förbisett att beträffande vissa andra poster på riksstatens inkomstsida anledning finnes att räkna med ovisshetsmoment, som kunna rubba inkomstkalkylerna, men häremot bör ställas den omständigheten att den nu löpande budgeten kommer att lämna kassafonden ett opåräknat extra överskott, som mer än väl täcker den riskmarginal, som kan föreligga på inkomstsidan i den nya budgeten.

De av oss sålunda anförda synpunkterna på möjligheten att i viss utsträckning finansiera de extra försvarskostnaderna utan att tillgripa skattehöjningar föra fram till ett konstaterande av att betydande reserver finnas, vilka kunna utnyttjas för ifrågavarande ändamål. Då vi velat skänka allt beaktande åt synpunkten att det nuvarande jämförelsevis gynnsamma läget bör utnyttjas för att på olika sätt stärka statens finansiella ställning mot väntade påfrestningar, vilja vi dock icke ifrågasätta att taga i anspråk samtliga de möjligheter som här antytts. Vi finna emellertid uppenbart, att en minskning i den i proposition nr 321 föreslagna extrabeskattningen med c:a 15 miljoner kronor kan ske utan eftergivande av kraven på budgetens balansering och utan eftersättande av berättigade konsolideringskrav. Denna skattelindring bör enligt vår mening fördelas på de två skattetitlar där de föreslagna höjningarna mest kännbart träffa flertalet skattebetalare, nämligen den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten och den särskilda skatten å förmögenhet. Vi komma således att i annat sammanhang föreslå att den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten uttages med 175 procent av grundbeloppet. Vad beträffar den särskilda skatten å förmögenhet erinra vi om att denna 1934 angavs vara av rent tillfällig natur och att vid upprepade tillfällen starka anmärkningar framstälts mot konstruktionen av denna skatt, vars verknin- gar också i många fall kunnat påvisas vara mycket obilliga. En fördubbling av denna skatt, som föreslagits i propositionen nr 322, kunna vi därför icke tillstyrka. Som en rent tillfällig åtgärd anse vi oss dock kunna föreslå en förhöjning av skatten, varigenom avkastningen ökas med $7\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

Vi ha alltså ansett, att utskottet bort med nu anförda motivering hemställa,

- 1) = Utskottet;
- 2) att riksdagen måtte, i anledning av propositionerna nr 38 och 322 samt motionen II: 185, under i propositionen nr 321 angiven förutsättning antaga det vid propositionen nr 38 fogade förslag till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 med den ändring, att 3 § erhåller följande lydelse:

3 §.

Särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall utgöra:
 när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 50,000 kronor men icke 150,000 kronor: 1.5 promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50,000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150,000 men icke	300,000 kr.:	150 kr. för	150,000 kr. och	3	‰	av återstoden;
300,000 » »	500,000 » :	600 » »	300,000 » »	4.5	‰	» ;
500,000 » »	1,000,000 » :	1,500 » »	500,000 » »	6	‰	» ;
1,000,000 kr.		: 4,500 » »	1,000,000 » »	7.5	‰	» .

- 3) = Utskottet.»

2) av herrar *Elof Andersson* och *Johanson* i Huskvarna, vilka anført:

»I likhet med departementschefen och utskottsmajoriteten anse vi skäligt att kostnaderna för försvarsberedskapens omedelbara stärkande täckas på nästa års driftbudget. Departementschefen har beräknat att för ändamålet cirka 51 miljoner kronor skulle erfordras i nya skatter och han har föreslagit, att beloppet skulle uttagas på så sätt, att den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten höjes med 10 enheter, att den särskilda skatten på förmögenhet fördubblas, samt att en särskild skatt införes på aktiebolagens inkomst.

När man står inför nödvändigheten av en så betydande förhöjning av skatterna kan det dock ifrågasättas, huruvida icke någon del av medelsbehovet borde tillgodoses på den indirekta beskattningens väg. I motionerna nr 348 i första kammaren och nr 500 i andra kammaren har föreslagits, att för ifrågavarande ändamål omsättnings- och utskänkningsskatten på spirituosa skulle höjas med en krona per liter. I likhet med vad som anförts i nämnda motioner anse vi att en höjning av spritskatterna i detta sammanhang vore lämplig. Dock synes höjningen böra avse allenast omsättningsskatten och begränsas till 40 öre per liter. Härigenom skulle efter 1937 års omsättningssiffror skatteintäkten av denna titel öka med 13.3 miljoner kronor. Med hänsyn till rådande goda konjunkturen torde man icke behöva förutsätta någon nämnvärd konsumtionsminskning som följd av den av skatteökningen betingade prishöjningen. Försiktigheten torde dock bjuda att man räknar med en till 13 miljoner kronor avrundad merinkomst.

Genom ett dylikt skatteuttag på spritomsättningen beredes möjlighet att något lätta på den jämförelsevis starka ökning som föreslagits i fråga om den

direkta beskattningen. I första hand förordade vi, att höjningen av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten stannar vid 5 enheter så att grundbeloppsprocenten sättes till 175. Härigenom beredes en allmän lättnad för skattedragarna, små som stora. Vidare måste det anses önskvärt att undgå en så kraftig höjning av den särskilda förmögenhetsskatten som den i föreliggande proposition nr 322 föreslagna. Förmögenhetsbeskattningen verkar i vissa fall orättvist därigenom, att jämväl förmögenheter som lämna ringa eller ingen avkastning drabbas. Det är därför anledning att gå fram med större försiktighet än vad den föreslagna fördubblingen skulle innebära. Vi förordade alltså att den särskilda förmögenhetsskatten höjes med allenast 50 procent i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 100 procent.

Vid ett bifall till vad här ovan förordats skulle skattehöjningarna för finansiering av de extra utgifterna för försvarsberedskapens stärkande fördelas på följande sätt:

5 enheters höjning å inkomst- och förmögenhetsskatten	7.5	milj. kronor
50 % förhöjning av den särskilda förmögenhetsskatten	7.5	» »
Extra skatt å aktiebolagens inkomster	21.0	» »
40 öres höjning av omsättningskatten på spritdrycker	13.0	» »
	<hr/>	
	49.0	milj. kronor.

Den sålunda erhållna skatteinkomsten understiger med 2 miljoner kronor det av finansministern som erforderligt beräknade beloppet. Vi förutsätta emellertid att möjligheter föreligga att bereda täckning för sagda belopp genom att för budgetändamål taga i anspråk vissa besparade medel eller genom att uppräknade intäkten av vissa inkomsttitlar.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

- 1) = Utskottet;
- 2) att riksdagen måtte, i anledning av propositionerna nr 38 och 322 samt motionen II: 185, under i propositionen nr 321 angiven förutsättning antaga det vid propositionen nr 38 fogade förslag till förordning om särskild skatt å förmögenhet för år 1938 med den ändring, att 3 § erhåller följande lydelse:

3 §.

Särskild skatt å förmögenhet enligt denna förordning skall utgöra:
när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 50,000 kronor men icke 150,000 kronor: 1.5 promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50,000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150,000 men icke 300,000 kr.:	150 kr. för	150,000 kr. och 3	‰ av återstoden;
300,000 » » 500,000 » :	600 » »	300,000 » » 4.5	‰ » » ;
500,000 » » 1,000,000 » :	1,500 » »	500,000 » » 6	‰ » » ;
1,000,000 kr.	: 4,500 » »	1,000,000 » » 7.5	‰ » » .

- 3) = Utskottet.»